

A L'ASSEMBLEA GENERAL DE LA SOCIETAT CATALANA DE PEDAGOGIA

Hem tractat els assumptes de gestió de la societat, com correspon. Hem volgut donar contingut pedagògic a la trobada. Fem reconeixement a Núria Borrell i Felip per cinquanta anys de dedicació a la formació de pedagogs i de directores/rs escolars.

Hem volgut actualitzar a la carpeta vint referents de l'educació, els darrers de pedagogia científica. Dones i homes que han fet clares aportacions i a Catalunya ens n'hem fet ressò, hem seguit les seves propostes.

(esment dels educadors i pedagogs que han influït, reproduïts en imatge a la contraportada)

I per davant hem actualitzat mestres, pedagogues i pedagogs de casa, de Catalunya, trenta, i encara en falten. Avui, que és tan fàcil poder veure'ls la cara, no sigui que ens quedi oblidada la seva aportació generalment singular i rellevant. I no l'hem d'oblidar perquè té actualitat, que dona resposta als problemes d'ensenyament-aprenentatge que no tenim ben resolts.

(esment dels pedagogs / pedagogues i les seves aportacions, reproduïts en imatge a la portada)

L'educació al segle XX va ser molt important per Catalunya. Escola catalana, en llengua i continguts i renovació pedagògica amb fonament científic ha estat un binomi inseparable.

1908-1923 pressupost per a l'escola catalana i Consell de Pedagogia de la Mancomunitat.

1931-1939 renovació pedagògica i escola catalana de la Generalitat.

1965-1980 renovació pedagògica i escola catalana d'institucions: Òmnium Cultural i Rosa Sensat.

1981-2013 govern autònom de l'educació amb la Generalitat. Però hi ha hagut agressions a la llengua de l'escola i ara al dret a regir el nostre ensenyament.

Vivim el període més llarg d'estabilitat que hem tingut per consolidar l'escola catalana i pedagògica. Els resultats són bons en coneixement de la llengua però són limitats, massa limitats, en aprenentatge i cultura. Els molts canvis de lleis ens han distret més que no han contribuït a resoldre els problemes ben coneguts. Les agressions a l'escola catalana i contra l'ensenyament de la llengua a tots els ciutadans han estat activades des de fora de Catalunya. La inversió en activitats de formació dels docents ha estat durant anys molt important però els equips de mestres estables amb direcció pedagògica consistent són escassos. A l'educació secundària, hi ha professors d'alta competència i experiències reeixides però no s'arriba a tots els alumnes i hi ha poc sentit institucional (malgrat que la denominació d'institut sigui tan apreciada).

Aquella primera renovació pedagògica amb difusors de pedagogia com Palau Vera i Eladi Homs, amb directors com Rosa Sensat i Alexandre Galí va ser interrompuda per una primera dictadura. La segona renovació pedagògica amb l'acció de govern de la Generalitat havia d'arribar a totes les escoles de Catalunya però el cop d'Estat i la segona dictadura van voler extingir l'escola catalana, la pedagogia renovada i eliminar tots aquells grans mestres i professors com Pau Vila, Joaquim Xirau, o Herminio Almendros que després van ser tan reconeguts als països del seu exili forçós.

La tercera renovació pedagògica. "Educar en temps difícils" va recuperar l'escola catalana amb Joan Triadú, Joaquim Arenas... i va fer néixer tota una coordinació d'escoles i un moviment de mestres amb Marta Mata, Maria Teresa Codina... malgrat la burocràcia inoperant que vigilava que l'escola no fos catalana.

Amb la recuperació de la Generalitat i un Departament d'Ensenyament propi vàrem posar tota la confiança en la nostra administració que impulsava l'escola catalana i la renovació pedagògica. Moltes de les escoles creades varen fer opció d'escola pública. A vegades ens sentim desconcertats. Malgrat esforços i iniciatives no pensem que l'ensenyament assoleixi les finalitats

projectades per a tots, ja no sols en resultats d'aprenentatge sinó en maduresa personal i social i en gust pel coneixement i la cultura.

Apuntem dues explicacions que hem d'estudiar conjuntament i a fons.

Explicació interna. No acabem de tenir ben articulat:

- **fer** escola (descripció i narració de la pràctica fonamentada en la ciència).
- **pensar** l'educació (invenció, dissenys d'intervenció, estructuració del coneixement).
- **decidir** l'educació (elaborar lleis i normativa; assignar recursos i distribuir-los compensatoriament).

Troblem a faltar aquella sinergia que varen tenir Joaquim Xirau, professor de pedagogia a la Universitat de Barcelona, Alexandre Galí, mestre aplicador i experimentador i Herminio Almendros, inspector escolar difusor de tècniques didàctiques i d'organització escolar. De fons, una Generalitat de Catalunya que donava tot el suport i una Universitat de Barcelona com a institució de cultura.

Explicació externa. L'escola, amb els recursos actuals, no pot fer front a la influència de la societat de comunicació de masses i de consum. Els patrons familiars queden altament condicionats per la influència dels mitjans de comunicació, les modes i tendències, darrera de les quals hi ha moltes vegades poc més que crida al consum.

És per això que insistim que avui la pedagogia ha d'estar atenta a l'actualitat, tant com al fonament o la cultura de prestigi per poder assolir les finalitats educatives amb tots els alumnes. I aquesta és una tensió pedagògica que s'ha de mantenir: ni fer-ho tot perquè agradi l'infant o jove (naturalisme ingenu), ni fer-ho tot perquè és fonamental en la cultura (culturalisme d'aparences).

Aquesta insatisfacció del resultat de l'educació escolar és identificada per a molts com "fracàs escolar", expressió que té significat confús i passa tota la càrrega a l'alumne i, quan afecta molts alumnes, passa la càrrega al mestre o professor. Lamentablement, és una interpretació, sempre feta des d'una perspectiva unilateral, la de pares, la de mestres o la de l'Administració però generalment mal analitzada i esbiaixada. És una assumpte que demana el nostre estudi, des de la pedagogia i abordant tota la seva complexitat atès que les explicacions sociològiques actualment tan publicades queden curtes.

Només un apunt, una primera distinció per orientar les decisions a prendre. La primera distinció és saber si la causa està en l'alumne o fora de l'alumne, per saber si la intervenció inicial és pedagògica (sobre l'alumne) o ha de ser de política d'educació (sobre les circumstàncies de l'alumne). L'exemple de la salut ens pot servir d'analogia en aquest cas. Si algú està malalt pensem que pot caldre una intervenció mèdica, sigui quirúrgica o amb fàrmacs. Convé però que el metge que intervé sàpiga distingir malaltia de desnutrició. Si la persona està malalta per falta d'aliment, per mala alimentació, el que cal afrontar és una bona alimentació. I l'analogia és que si els alumnes no arriben a la institució escolar ben alimentats -ben alimentats de cultura volem dir- podem fer molt tractament pedagògic però serà poc eficaç. Les condicions d'alimentació cultural de la ciutadania es poden canviar amb decisions de política, política de l'Administració i també responsabilitat social de les empreses de comunicació i de lleure.

Com a Societat Catalana de Pedagogia, professionals que d'una manera o altra estem a l'educació, volem contribuir a clarificar les causes d'aquesta insatisfacció que vivim i proposar línies d'intervenció, pedagògica o política fonamentades en el coneixement, que puguin beneficiar al conjunt de la ciutadania. Aquesta es la nostra acció de voluntariat, de compromís amb les persones que viuen a les terres de llengua catalana.

Enguany complirem ara els 29 anys de la Societat Catalana de Pedagogia, societat filial de l'Institut d'Estudis Catalans, promoguda per ciutadans compromesos, professionals amb voluntat d'impulsar l'estudi científic a l'educació i l'ensenyament en llengua catalana i millorar les pràctiques pedagògiques responant a les necessitats dels infants i joves d'avui. Joan Triadú escriptor i pedagog, membre numerari de l'Institut assumí la primera presidència (1984-1986) quan Ernest Mascort, professor d'organització escolar de la Universitat de Barcelona gestionà la inscripció de la societat. Lluís Folch, metge professor de psicopatologia infantil i juvenil fou el segon president (1986-1991). Jordi Galí mestre de llengua i director d'escola es feu càrrec de la presidència (1992-2000). Després d'un període de baixa acció, es constituí una gestora el 2001 que configurà una nova junta el 2003 amb Lluís Busquets, metge psiquiatra, director i inspector d'escoles. D'aquella gestora segueixen Joan Mallart i Martí Teixidó que el 2007 i el 2011 hem anat renovant i ampliant la junta.

Estem arribant a un període de maduresa de la societat. D'una banda procurem impulsar les iniciatives amb d'altres institucions per donar-les-hi la màxima projecció, de l'altra anem centrant accions d'investigació que siguin una aportació necessària de determinats aspectes de l'educació.

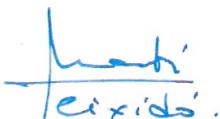
Alhora, ens hem sentit sempre compromesos a aportar al govern de Catalunya estudis i propostes d'acció que puguin ser considerats en la decisió política. Això ho vàrem fer el 2002 amb l'avantprojecte de LCE, el 2005 amb el PNE.cat, el 2008 amb la compareixença de l'IEC al Parlament de Catalunya en la tramitació de la LEC i el passat octubre amb el Document sobre el Batxillerat.

Si la majoria política actual de Catalunya ha acordat estudiar el camí de la Transició Nacional, ens preguntem si hauríem de contribuir a assenyalar des de la nostra perspectiva de societat científica quins són els pilars del sistema educatiu/sistema escolar per a **instituir l'educació a Catalunya**, és a dir, fora de subordinacions imposades. Hem de fer-ho sens perjudici del diàleg amb tots els qui malden per una educació i ensenyament adequats al nostre temps que retorni als nostres infants i joves l'entusiasme pel coneixement i la passió per llegir, per experimentar, per construir, per aprendre. Cal una institució escolar prestigiada i decidida per fer front a aquest tsunami de tot s'hi val en cultura i que si concentra masses és perquè és millor.

Fem ressonar les paraules d'Espriu, una altra vegada,

*Oh, que cansat estic de la meva
covarda, vella, tan salvatge terra,
i com m'agradaria d'allunyar-me'n,
nord enllà,
on diuen que la gent és neta
i noble, culta, rica, lliure,
desvetllada i feliç!*

Quan veig infants hiperactius, adolescents avorrits, joves passius, *he mirat aquesta terra, he mirat aquesta terra* i penso que l'educació pot fer que la gent d'aquest país sigui neta i noble, culta, rica, lliure, desvetllada i feliç. És un assumpte de pedagogia i un assumpte de política d'educació.

Martí Teixidó i Planas
President
Barcelona, 19 de juny de 2013

marti.teixido@comunicactiva.org